

TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARININ MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI TARAFINDAN BİLİLEN FARKLILIKLARI VE BU STANDARTLARA İLİŞKİN YAKLAŞIMLARI ÜZERİNE BİR UYGULAMAEmre BARAN* Dr. Öğr. Üyesi Tuba DERYA BASKAN* **ÖZET**

Bu araştırma, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından bilinen farklılıkları ve bu standartlara ilişkin yaklaşımlarını tespit etmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına kayıtlı ve mesleki faaliyetlerini bağımsız olarak yürüten 392 Serbest Muhasebeci Mali Müşavirden (SMMM) anket yoluyla elde edilen veriler frekans dağılımı ve aritmetik ortalama ile değerlendirilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine göre finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığının tespit edilebilmesi için Kruskal-Wallis H Testi ve Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, araştırmaya katkı sağlayan muhasebe meslek mensuplarının muhasebe alanındaki küresel gelişmeleri yakından takip ettikleri ancak bilgilendirme faaliyetlerinde ve uygulama eğitiminde eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca finansal raporlama standartlarının yabancı dilden çeviri yapılması bazı kavramsal karmaşıkların ortaya çıkmasına yol açtığı bu suretle ilgili standartları öğrenmekte zorluk çektikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Standartları, TMS/TFRS, Muhasebe Meslek Mensupları.

Jel Kodları: M40, M41, M49.

AN IMPLEMENTATION ON THE APPROACHES AND DIFFERENCES OF ACCOUNTING PROFESSIONALS ON TURKEY FINANCIAL REPORTING STANDARDS**ABSTRACT**

This research aims to determine the differences of the financial reporting standards known to accounting professionals and define their approaches to the matter. In this regard, the data obtained through a questionnaire from 392 accounting professionals carrying out their professional activities independently and registered to the Ankara Chamber of Independent Accountants and Financial

* Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe Finansman Anabilim Dalı, Kırıkkale, Türkiye. E-mail: emrebran@gmail.com

* Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Kırıkkale, Türkiye. E-mail: tdbaskan@gmail.com

Makale Geçmişi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 05 Mayıs / May 2020

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 20 Kasım / November 2020

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 25 Aralık / December 2020

Advisors were evaluated by frequency distribution and arithmetic average. Additionally, in order to determine whether there is any statistically significant difference between participants' approaches to financial reporting standards Kruskal-Wallis H Test and Mann-Whitney U Test were used in accordance with their descriptive characteristics. As a result, it was determined that accounting professionals who contributed to the research had been closely following the global developments in the accounting field, yet it is stipulated that there are still deficiencies in information services and practical training. On the other side, the use of translations of the financial reporting standards had emerged some cognitive complexities and thus lead to the difficulty of fully learning the related standards.

Keywords: *Financial Reporting Standards, IAS/IFRS, FRS for LMEs, Accounting Standards, Members of Accounting.*

Jel Classification: *M40, M41, M49.*

1. GİRİŞ

Yirminci yüzyılın son çeyreğine damgasını vuran küreselleşme olgusu ülkelerin, sektörlerin ve mesleklerin birbirine entegre olmuş kurallar ve standartlar bütünü ile yönetilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Muhasebe bilimi ve uygulamalarının da küresel gelişmelere paralel olarak uluslararası bir boyut kazanması; finansal bilgilerin açıklanması ve sunumunda ülkelerin ekonomik, sosyal ve kültürel çevrelerinden kaynaklanan birtakım sorunları da beraberinde getirmiştir. Literatürde uyum sorunu olarak adlandırılan bu problemleri en aza indirmek ve uyum sürecini hızlandırmak amacıyla genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çevresinde Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) oluşturulmuştur. Küresel anlamda bir muhasebe standardı olarak oluşturulan UMS/UFRS'nin temel amacı; finansal bilgilerin hem uygulayıcılar hem de kullanıcılar açısından güvenilir, karşılaştırılabilir, tarafsız, doğru ve gerçeğe uygun bir şekilde sunumunun gerçekleştirilmesini sağlamaktır (Yılmaz, 2007: 140).

Muhasebe ve finans alanında devrim niteliğinde bir gelişme olarak görülen UMS/UFRS, gelişmiş ekonomiler olarak kabul edilen ülkelerde ortaya çıkmış ve başta Avrupa Birliği (AB) olmak üzere birçok ülkede uygulanmaya başlamıştır (Abdioğlu vd., 2014: 208). Ülkemizde ise Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) tarafından 2005 yılında kendi mevzuatına tabi olan işletmelerin finansal raporlarının UMS/UFRS'ye uyumlu olması zorunluluğu getirilerek Türk muhasebe sisteminin küresel sisteme entegrasyonu sürecinde önemli bir adım atılmıştır (Sakarya vd., 2018: 700). Türk muhasebe sisteminin küresel sisteme uyum süreci devam ederken uygulayıcı konumunda olan muhasebe meslek mensuplarının söz konusu küresel dönüşüme ne ölçüde hazır oldukları, bu dönüşümün hangi noktasında yer aldıkları, sürece dair görüşleri, muhasebe standartlarına bakış açıları, farkındalık düzeyleri ve uygulama yetkinliklerinin incelenmesi suretiyle bilimsel çalışmaların da uyum süreci boyunca dönemsel olarak tekrarlanması dönüşüm sürecinin izlenebilmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu çalışma, finansal raporlama standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından bilinen farklılıkları ve duruma ilişkin yaklaşımlarını tespit etmeyi ve kişilerin tanımlayıcı özelliklerine göre finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Ankara Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) Odasına kayıtlı ve mesleki faaliyetlerini bağımsız olarak icra eden muhasebe meslek mensupları örneklem olarak seçilmiştir. Çalışma giriş, kavramsal çerçeve, literatür, metodoloji ve uygulama ve sonuç olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Küreselleşme olgusu ekonomik faktörlere ait mal, hizmet, sermaye, bilgi ve teknolojinin ülke sınırları olmadan serbestçe dolaşabilme imkânını sunarken aynı zamanda karşılıklı bağımlılık ve benzeşme yaratmaktadır. Özellikle çok uluslu şirketlerin artan sınır ötesi faaliyetleri, yatırımcılar, finansal veri analistleri, muhasebe ve denetim firmaları açısından bazı problemler doğururken finansal raporlama diline olan ihtiyacı da artırmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere gelişmiş ekonomiler olarak adlandırılan ülkeler tarafından genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri çerçevesinde Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) oluşturulmuştur (Yılmaz, 2007: 140; Ataman ve Cavlak, 2017: 154; Erol ve Aslan, 2017: 71). Küresel anlamda bir muhasebe standardı olarak oluşturulan UMS/UFRS 2020 yılının ilk çeyreği itibarıyla dünya genelinde 166 ülkede uygulanmakta veya uyum çalışmaları devam etmektedir (www.ifrs.org). Dünya ülkelerinin yüzde 86'sında uygulanan UMS/UFRS'nin temel amacı; işletmelere ait finansal bilgilerin sunumunun güvenilir, karşılaştırılabilir, hesap verilebilir ve gerçeğe uygun olmasına yardımcı olmak ve piyasa katılımcılarının bilinçli ekonomik kararlar almasını sağlamaktır. AB ülkeleri ve diğer gelişmiş ülke uygulamalarına bakıldığında UMS/UFRS'lerin uygulama kapsamının sadece borsada işlem gören işletmeler ile sınırlandırıldığı ve borsada işlem görmeyen farklı büyüklükte işletmeler için UMS/UFRS'ye kıyasla uygulanması daha basit olan finansal çerçevelerin oluşturulduğu görülmektedir (Sağlam ve Yolcu, 2019: 12).

Ülkemizde ise muhasebe uygulamalarına ilişkin resmi düzenlemeler Maliye Bakanlığı ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yapılmaktadır. Türk muhasebe sisteminin uluslararası muhasebe standartlarına entegre olma sürecinde önemli bir misyon üstlenmiş olan KGK, 26 Ağustos 2014 tarihli 29100 sayılı resmî gazetede; 01.01.2014 tarihi ve sonrasında bazı işletme ve kuruluşların mali tablolarının hazırlanmasında UMS/UFRS'nin çevirisi niteliğinde olan Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) uygulamalarına yer verilmesi kararını yayımlamıştır. Ayrıca bu karar gereğince KGK 2014 yılında Türkiye Finansal Raporlama Standardı uygulama kapsamını (TFRS) bağımsız denetim kapsamından ayırıştırarak genel olarak kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarla (KAYİK) sınırlandırmıştır. KAYİK dışında kalan kuruluşlar için ise isteğe bağlı olarak TFRS uygulamalarına izin verilmiştir (Sakarya vd., 2018: 700). Bu düzenlemelerle birlikte KAYİK kapsamında olmayan ancak Bakanlar Kurulu kararınca belirlenen kriterlere uygun ve

bağımsız denetime tabi olan işletmeler tarafından Yerel Finansal Raporlama Çerçevesi (YRÇ) taslağının ihtiyari olarak uygulanması kamuoyunun görüşüne sunulmuştur (Öztürk, 2017: 142). Ayrıca, 29 Temmuz 2017 tarihli 30138 sayılı resmî gazetede bağımsız denetime tabi olup TMS uygulamayan işletmeler için 01.01.2018 tarihinden itibaren uygulanmak üzere “Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) Hakkında Tebliğ” yayımlanarak uluslararası muhasebe standartları uygulama kapsamı genişletilmiştir (Yılmaz, 2017: 1866). Bununla birlikte uygulama kapsamının daha da genişletilebilmesi amacıyla KGK tarafından hazırlanan “Küçük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (KÜMİ FRS)” da taslak olarak kamuoyuna sunulmuştur.

Tablo 1. Finansal Raporlama Standartları Uygulama Kapsamı

İŞLETME	UYGULAMA			
	Bağımsız Denetim	TFRS	BOBİ FRS	MSUGT
KAYIK	✓	✓	—	—
Büyük Ölçekli	✓	*	✓	—
Orta Ölçekli	✓	*	✓	—
Küçük Ölçekli	—	—	—	✓

*Büyük ve orta boy işletmeler TFRS’yi ihtiyari olarak uygulamaktadır.

Kaynak: Ataman ve Cavlak, 2017: 156.

KGK tarafından hazırlanan BOBİ FRS, TMS/TFRS’ye göre daha sade bir dilde hazırlanmış olup gerekli olmayan detaylardan kaçınılmıştır. Bir işletmenin büyük işletme olarak değerlendirilebilmesi için üst üste iki raporlama döneminde aktif toplamı 75 milyon TL ve üzeri, yıllık net satış hasılatı 150 milyon TL ve üzeri, ortalama çalışan sayısının 250 kişi ve üzerinde olmak kriterlerinden en az ikisinin sağlanması gerekmektedir (BOBİ FRS, 2017: md.6). BOBİ FRS ve TMS/TFRS uygulama kapsamına giren işletmeler tablo 1 üzerinde gösterilmiştir. Tablo 1’den de görüleceği üzere küçük ölçekli işletmeler Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) hükümlerini uygulamakta ve bağımsız denetime tabi değillerdir. Bununla birlikte büyük ve orta ölçekli işletmelerde TFRS uygulamaları ihtiyari bırakılmıştır. Ülkemizde 1992 yılında MSUGT ile başlayan, daha sonra uluslararası muhasebe sistemine uyum çalışmaları neticesinde TMS/TFRS ile devam eden süreç KGK tarafından düzenlenen BOBİ FRS ile büyük ilerleme kaydetmiştir. Günümüzde küçük ve mikro ölçekli işletmeler için hazırlan ve halihazırda taslak halinde olan KÜMİ FRS ile muhasebe uygulamalarının daha kapsayıcı, şeffaf sunum odaklı ve hesap verilebilir hale gelmesi Türk muhasebe sisteminin daha da gelişmiş bir yapıya dönüşeceğini göstermektedir (Ataman ve Cavlak, 2017: 156).

3. LİTERATÜR

Literatürde muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarını tespit etmeye yönelik ulusal ve uluslararası birçok bilimsel çalışma bulunmaktadır. Ülkemizde ve diğer ülkelerde farklı şehirler veya muhasebe meslek üyeleri baz alınarak yapılan bu çalışmalar bu noktada birbirinden farklılaşırken; bazı çalışmaların da dönemsel olarak tekrarlanması

farkındalık düzeylerinde yıllar itibariyle bir gelişme veya değişme olup olmadığının tespit edilebilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda birtakım çalışmalara ilişkin literatür aşağıda sunulmuştur.

Finlandiya’da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının UFRS’ye yönelik düşüncelerini anket aracılığıyla incelemeyi amaçlayan Pajunen (2010), araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının geleneksel muhasebe alışkanlıkları nedeniyle UFRS’yi benimsemede zorluk yaşadıkları ancak UFRS uygulamalarını ilgi çekici buldukları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, gerçeğe uygun değer ve ihtiyatlılık yaklaşımı benimseyen meslek mensuplarının UFRS’ye olumlu yaklaştıkları buna karşın geleneksel muhasebe sistemini destekleyenlerin ise UFRS’ye karşı eleştirilerde bulduklarını tespit etmiştir. Vietnam’da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının UFRS’nin benimsenmesi sürecinde karşılaştıkları zorlukları, algılarını, endişelerini ve beklentilerini oluşturulan anketten elde edilen veriler ile ortaya koymak amacıyla Phan vd. (2014) tarafından yapılan bir başka çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının UFRS’nin uygulanması sonucunda sağlanacak potansiyel faydalar konusunda iyimser oldukları ve UFRS uygulama sürecinde oluşabilecek zorluklara ve maliyetlere yönelik farkındalık sahibi oldukları ve bu nedenle geçiş sürecinin kademeli olarak gerçekleştirilmesi gerekliliği ifade edilmiştir. Mahmood vd. (2018), Pakistan’da KOBİ’ler için UFRS’ye yönelik muhasebe meslek mensuplarının algılarını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının makul ölçüde farkındalık düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte, UFRS’lerin en önemli avantajının karşılaştırılabilir finansal bilgi sağlaması olduğu ifade edilirken en büyük dezavantajının ise işletmeler üzerindeki maliyet yükü ve nitelikli personel eksikliği olduğu belirtilmiştir. Muhasebe meslek mensuplarının UFRS uygulamalarına yönelik farkındalık düzeylerini ölçmeyi hedefleyen Kulkarni ve Hyderabad (2014) Hindistan’ın Karnataka eyaletinin ikinci büyük şehri olan Hubli-Dharwad’da anket çalışması yapmışlardır. Sonuç olarak, muhasebe meslek mensuplarının farkındalık düzeylerinin tatmin edici olmamakla birlikte sadece kavramsal bilgileri içerdiğini belirtmişlerdir. Buena vd. (2012) tarafından yapılan bir diğer çalışmada Romanya’da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının KOBİ’ler için finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Sonuç olarak, düzenlemelerin KOBİ’ler için yeterli ölçüde basitleştirme sağlamadığını dolayısıyla bu kurumlar için daha basitleştirilmiş bir raporlama sistemine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Ankara ve Çankırı illerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS uygulamalarına yönelik bilgi düzeylerini, Can ve Gör (2011) anket yoluyla elde edilen veriler çerçevesinde ölçmeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS uygulamaları hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları ancak eğitime ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Yine Muğla’nın Marmaris ilçesinde mesleki faaliyetlerini icra eden muhasebe meslek mensuplarının TFRS’ye ilişkin bilgi düzeylerini ve görüş farklılıklarının olup olmadığını tespit etmek amacı ile Köroğlu ve Doğan (2012) çalışma yapmışlardır. Ulaştıkları sonuçlara göre muhasebe meslek mensuplarının TFRS hakkında bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ancak uyumlu paket programlarının

kullanılması ve eğitim faaliyetlerinin artırılmasının mümkün olabileceğini belirtmişlerdir. Bolu SMMM Odasına kayıtlı muhasebe meslek mensuplarının Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına (UFRS) yönelik farkındalık düzeylerini oluşturdukları anketten elde edilen veriler ile ölçmeyi amaçlayan Yel ve Erdem (2015), yaptıkları araştırma sonucunda, Bolu ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının UFRS hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları ve farkındalık düzeylerinin oldukça yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Diğer taraftan Beyazıt vd. (2015), muhasebe meslek mensuplarının UFRS hakkındaki bilgi düzeylerinin mevcut seviyesi; UFRS'yi öğrenme ve uygulama bağlamında hangi aşamada olduklarının tespit edilmesi ve istenilen seviyeye en hızlı şekilde ulaşabilmeleri için anket yoluyla elde edilen verilerin bilinçli yetkinlik öğrenme modeli yardımı ile değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının UFRS'ler hakkında farkındalık sahibi oldukları ancak uygulamalar noktasında yetersiz kaldıkları tespit edilmiştir. Eğitim düzeylerinde meydana gelecek artış ile farkındalık ve yeterliliğin sağlanacağı ifade edilmiştir. Bir başka çalışmada Karabayır vd. (2019), Türkiye'nin çeşitli illerindeki aday meslek mensuplarının UFRS hakkındaki görüşleri ve farkındalık düzeylerini oluşturulan anket verileri ile ölçmek amaçlanmıştır. Yazarlar meslek mensuplarının UFRS hakkındaki bilgi düzeylerinin yetersiz olduğu ve güncel gelişmeleri takip etmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Demirbağ ve Çalık (2018), Adana ve Van illerinde mesleki faaliyetlerini icra eden muhasebe meslek mensuplarının UMS/UFRS hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının UMS/UFRS hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları ancak uygulamaların mevcut iş yükünü ve sorumluluklarını da artıracığı görüşünde oldukları tespit edilmiştir. Akdeniz Bölgesi'nde yer alan illerin merkezlerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye yönelik algı düzeylerini ölçmeyi amaçlayan Öztürk ve Çarıkçı (2018), yapmış olduğu çalışmada meslek mensuplarının BOBİ FRS uygulamalarına yönelik beklentilerinin oldukça olumlu olduğu ancak düzenlenen eğitimlerin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Balıkesir SMMM Odasına kayıtlı muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye yönelik bilinirlik ve farkındalık düzeylerini ölçmeyi hedefleyen Sakarya vd. (2018), BOBİ FRS eğitimlerine katılan meslek mensuplarının farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS uygulamalarını kendi çabaları ile öğrenmekte zorlanacakları belirtilmiştir.

Diğer taraftan Ağca ve Dalkılıç (2014), Kütahya SMMM Odasına kayıtlı muhasebe meslek mensuplarının TFRS ve KOBİ TFRS hakkındaki düşüncelerini öğrenmek amacıyla anket uygulamışlardır. Araştırma sonucunda, Kütahya ilinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının TFRS ile yakından ilgili oldukları ve KOBİ TFRS için kendilerini hazır hissettikleri saptanmıştır. Batı Akdeniz Bölgesi'nde bağımsız olarak mesleki faaliyetlerini icra eden muhasebe meslek mensuplarının KOBİ TFRS'nin uygulama sürecine dair bakış açılarını ve farkındalık düzeylerini ölçmeyi amaçlayan bir başka çalışmayı Şenol ve Özçelik (2015) yapmıştır. Araştırma sonucunda, muhasebe meslek mensuplarının KOBİ TFRS uygulamalarına hazır olmadıkları, bilgi seviyelerinin

yetersiz olduğu tespit edilmiştir. KOBİ TFRS uygulamalarının başarılı olabilmesi için kapsamlı eğitim faaliyetlerinin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Yine Karahan (2017), Gaziantep ilinde mesleki faaliyetlerini icra eden muhasebe meslek mensuplarının KOBİ TFRS'ye ilişkin görüşlerini ve farkındalık düzeylerini anket yoluyla elde edilen veriler ile ölçmek istemiştir. Araştırma sonucunda, meslek mensuplarının KOBİ TFRS'ye ilişkin çalışma ve eğitim düzeylerinin düşük olmasına rağmen farkındalık sahibi oldukları tespit etmiştir.

4. METODOLOJİ VE UYGULAMA

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve sınırlılıkları, veri toplama tekniği ve yöntemi alt başlıklar halinde sunulacaktır.

4.1. Araştırmanın Amaç, Kapsam ve Sınırları

Bu araştırma, finansal raporlama standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından bilinen farklılıkları ve duruma ilişkin yaklaşımlarını tespit etmeyi ve kişilerin tanımlayıcı özelliklerine göre finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Ülkemizin küresel muhasebe sistemine uyum süreci devam ederken muhasebe meslek mensuplarının uluslararası finansal raporlama standartlarına ilişkin farkındalık düzeylerini ölçmeyi amaçlayan çalışmaların dönemsel olarak tekrarlanması farkındalık düzeylerinde yıllar itibariyle meydana gelen gelişme ve değişimin izlenebilmesi açısından yol gösterici olmaktadır. Bu çalışma literatürde yer alan bazı bilgilerin güncellenmesi, kişilerin tanımlayıcı özelliklerine göre finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının ne ölçüde farklılık gösterdiği ve yıllar itibariyle meydana gelen değişimin izlenebilmesi açısından önem arz etmektedir.

Ankara SMMM Odasından elde edilen bilgilere göre Aralık/2019 itibariyle bağımsız çalışan 4.859 kişi, bağımlı çalışan 4.640 kişi, kamu da çalışan 1.024 kişi ve kayıtlı olmasına rağmen fiili olarak mesleği icra etmeyen 2.665 kişi bulunmaktadır. Ankara SMMM Odasına kayıtlı ve mesleki faaliyetlerini bağımsız olarak yürüten 4.859 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir bu araştırmanın ana kütleliğini oluşturmaktadır. Bu kapsamda 392 muhasebe meslek mensubuna anket yoluyla ulaşılmıştır.

Muhasebe meslek mensuplarının bir kısmının bilimsel araştırmalara yönelik farkındalık düzeylerinin düşük olması, bilimsel çalışmaların mevcut sorun ve problemlere çözüm getiremeyeceği düşüncesi, yoğun iş temposu ve araştırma konusuna ilgi duymamaları nedeniyle daha fazla kişiye ulaşılamamıştır. Bu durum bu araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

4.2. Veri Toplama Tekniği ve Örneklem Seçimi

Bu çalışma 5'li likert ölçeği olarak hazırlanan anket yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Hazırlanan anket ölçeği literatürde yer alan; Fidan ve Cinit (2013), Yılmaz (2017), Sakarya vd. (2018), Öztürk ve

Çarıkçı (2018) vb. çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur. Hazırlanan anket formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcının kişisel özelliklerine yönelik altı soru; ikinci bölümünde katılımcının iş yerine yönelik iki soru yer almaktadır. Üçüncü bölüm ise kategorize edilmiş üç ölçek altında sınıflandırılmıştır. Buna göre ilk ölçekte TMS/TFRS'ye yönelik beş, ikinci ölçekte BOBİ FRS'ye yönelik yedi ve üçüncü ölçekte genel anlamda muhasebe standartlarına yönelik beş ifade yer almaktadır. Ayrıca oluşturulan anketin sonunda “Bağımsız denetim lisansınız var mı?”, “Daha önce muhasebe standartlarına yönelik uygulama yaptınız mı?” ve “Muhasebe standartlarına yönelik yeterli eğitim aldığınızı düşünüyor musunuz?” soruları sorulmuş evet/hayır şeklinde yanıt alınmıştır.

Veri toplama süreci Ankara SMMM Odası'nın yapmış olduğu beş farklı meslek içi eğitim semineri, bire bir ofis ziyaretleri ve telefon aramaları şeklinde gerçekleşmiştir. Bu kapsamda;

➤ Ankara SMMM Odası'nın yapmış olduğu beş farklı seminerden sırasıyla 34, 23, 41, 22 ve 28 olmak üzere toplamda 148 anket verisi elde edilmiştir. Bunlardan 16'sı eksik işaretleme ve 8'i ön muhasebe elemanı olması nedeniyle değerlendirilmeye alınmamıştır. Buna göre toplamda 124 katılımcının cevapları dikkate alınmıştır.

➤ Bire bir ofis ziyaretlerinden toplamda 196 anket verisi elde edilmiştir.

➤ Telefon yoluyla gerçekleştirilen aramalar ve mesajlardan, ofis ziyaretleri sırasında fazladan bırakılan formlardan ve elektronik postalardan toplamda 72 anket verisi elde edilmiştir.

Sonuç olarak toplamda 392 muhasebe meslek mensubundan elde edilen veriler IBM SPSS 22 istatistik paket programı yardımıyla analize tabi tutulmuştur. Ana kütle için çok sayıda olduğu bilimsel çalışmalarda ana kütle için tamamına ulaşmak oldukça maliyetli ve zor olması nedeniyle ana kütle için temsil edebilecek en yüksek örneklem sayısı hesaplanmaktadır. Örneklem büyüklüğü (1) numaralı formül yardımıyla hesaplanmıştır (Gürbüz ve Şahin, 2015: 127).

N: Ana kütle büyüklüğü, n: Örneklem büyüklüğü, t: Güven düzeyine denk gelen z tablo değeri

s: Ana kütle için tahmin edilen standart sapma, d: Kabul edilebilir sapma toleransı

$n_0 = \frac{t^2 \cdot x \cdot s^2}{d^2} \quad (1)$	$n_0 = \frac{1,96^2 \cdot x \cdot 0,5^2}{0,05^2} = 384,16n$
$n = \frac{n_0}{1+n_0/N} \quad (2)$	$n = \frac{384,16}{1+384,16/4859} = 356$

Ana kütle için temsil kabiliyeti olan örneklem büyüklüğü yukarıda yer alan formül (1) yardımıyla en az 356 kişi olarak hesaplanmıştır. Toplamda ulaşılan katılımcı sayısı ana kütle için temsil etme kabiliyeti olan en az katılımcı sayısından büyük olduğundan (392>356) elde edilen bulguları Ankara ilinde mesleki faaliyetlerini bağımsız olarak yürüten tüm Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler için genelleştirebiliriz.

4.3. İç Tutarlılık ve Normallik Analizi

Ankette yer alan ifadelerin iç tutarlılığını ölçmek amacıyla bilimsel araştırmalarda sıkça tercih edilen ve bir güvenilirlik ölçütü olan “Cronbach Alpha katsayısından” yararlanılmıştır. Yapılan test sonucu elde edilen bilgiler Tablo 2 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 2. Anket İfadelerine İlişkin İç Tutarlılık Test Sonuçları

Ölçek Adı	İfade Sayısı	İfade Anket Numarası	Cronbach Alpha Katsayısı
TMS/TFRS	5	1-5	0,751
BOBİ FRS	7	6-12	0,753
Genel Anlamda Muhasebe Standartlarına Yaklaşım	5	13-17	0,613
Toplam	17		0,646

Tablo 2’de görüleceği üzere TMS/TFRS’ye yönelik ifadelerin güvenilirlik değeri (Cronbach Alpha katsayısı) 0,751; BOBİ FRS’ye yönelik ifadelerin güvenilirlik değeri 0,753’dir. Cronbach Alpha değeri literatürde; $0,00 \leq \alpha \leq 0,40$ ise ölçek güvenilir değil; $0,40 \leq \alpha \leq 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliğe sahip; $0,60 \leq \alpha \leq 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir; $0,80 \leq \alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir olarak kabul edilmektedir (Özdamar, 2004: 633). Bu çerçevede ankette yer alan ifadelerin oldukça güvenilir olduğu görülmektedir.

Ankette yer alan verilerin analizine geçilmeden önce normallik testi yapılmıştır. Verilerin normal dağılım varsayımına uygun olması durumunda farklılığı tespit edebilmek için parametrik testlerden olan T Testi veya Anova Testi; normal dağılım varsayımına uygun olmaması durumunda ise parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney Testi, Kruskal-Wallis Testi gibi testlerden yararlanılmaktadır. Anket verilerinin normal dağılıma uygun olup olmadığının belirlenebilmesi için Kolmogorov-Smirnov Testi ve Shapiro-Wilk Testinden yararlanılmaktadır (Kısakürek ve Alpan, 2010: 218; Ceylan ve Terzi, 2016: 316; Karahan, 2017: 1006; Karabayır vd., 2019: 227).

Kolmogorov-Smirnov Testi ve Shapiro-Wilk normallik testi sonuçlarına göre belirlenen alt ölçeklerde yer alan her ifade için p değerlerinin her iki test sonucunda da 0,05’ten küçük olduğu ($p < 0,00 < 0,05$) ve dolayısıyla verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiştir. Özellikle sosyal bilimler alanında 5’li Likert ölçek şeklinde hazırlanan anketlerden elde edilen verilerin normal dağılmaması beklenmedik bir sonuç değildir. Bu çerçevede istatistiksel olarak değişkenler arasındaki farklılığı tespit edebilmek amacıyla parametrik olmayan testler kullanılacaktır.

4.4. Analiz Yöntemi ve Araştırma Bulgularının Değerlendirilmesi

Anket verilerin normal dağılımdan sapma göstermeleri nedeniyle parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis-H testinin kullanılması daha doğru olacaktır (Karabayır vd., 2019: 227). Bu kapsamda hipotezlerde verilen yargıların istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar taşıması durumunda, bu farklılığın kaynağını tespit etmek ve hangi gruplar arasında farklılık olduğunu saptamak amacıyla parametrik

olmayan bir test çeşidi olan Mann Whitney U testinden de yararlanılmıştır. Ayrıca katılımcılara ait demografik özelliklerin sunumunda frekans (sıklık) dağılımı yapılmıştır.

4.4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Ankete toplamda 392 muhasebe meslek mensubu katılmış olup belirlenen demografik değişkenlere vermiş oldukları yanıtlar Tablo 3 üzerinde sunulmuştur. Ankara ilinde ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının yüzde 16,1'i kadın, yüzde 83,9'u erkektir. Erkek katılımcı sayısının yüksek olması kasıtlı bir durum değil mesleği tercih edenlerin çoğunluklu olarak erkek olması durumunun bir yansımasıdır. Ayrıca katılımcıların yüzde 77,6'sı evli olduklarını bildirmişlerdir. Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının yüzde 80,9'u lisans mezunudur.

Tablo 3. Katılımcılara Ait Demografik Özellikler

Cinsiyet	Frekans	%	Eğitim Durumu	Frekans	%
Kadın	63	16,1	Lise	18	4,6
Erkek	329	83,9	Lisans	317	80,9
Toplam	392	100	Lisansüstü	57	14,5
			Toplam	392	100
Medeni Durum	Frekans	%	Ortalama Çalışma Saati	Frekans	%
Evli	304	22,4	0-6 saat	25	6,4
Bekar	88	77,6	7-9 saat	236	60,2
Toplam	392	100	10 saat ve fazlası	131	33,4
			Toplam	392	100
Yaş	Frekans	%	Hizmet	Frekans	%
25-34	82	20,9	0-5	139	35,5
35-44	161	41,1	6-10	67	17,1
45-54	92	23,5	11-15	71	18,1
55-64	49	12,5	16-20	49	12,5
65 yaş ve üzeri	8	2,0	21-25	31	7,9
Toplam	392	100	26 yıl ve üzeri	35	8,9
			Toplam	392	100
Aylık Ortalama Net Gelir	Frekans	%	Çalışma Bölgesi	Frekans	%
0-2.577,94	41	10,5	Çankaya	173	44,1
2.578-6.849	183	46,7	Altındağ	70	17,9
6.850-10.000	88	22,4	Yenimahalle	63	16,1
10.001-15.000	51	13,0	Diğer	86	21,9
15.000 ve üzeri	29	7,4	Toplam	392	100
Toplam	392	100			

Ulaşılan sonuçlara göre, katılımcıların muhasebe mesleğindeki yoğun iş temposundan kaynaklı çalışma saatlerinin fazla olduğu tespit edilmiştir. Ankette katılımı sağlanan yaş gruplarının 31-35 yaş arasında fazla olması anket konusuna bağlayabiliriz. Ayrıca SMMM lisansı aldıktan sonra geçen hizmet süresi için 0-5 yıl aralığı en fazla işaretlenen aralık olmuştur. Bu durum ankete katılımın diğer katılımcılara göre nispeten yeni mesleğe başlayan muhasebe meslek mensupları olduğunu göstermektedir. Ankete en fazla katılımın Çankaya ilçesinden olduğu tespit edilmiştir. Ankara'nın diğer ilçeleri de ankette ayrı bir seçenek olarak sunulmuştur ancak diğer ilçelerden katılım düşük seviyede

olduğu için diğer başlığı altında birleştirilmiştir ve bu oran yüzde 21,9'dur. Demografik kısımda son olarak katılımcıların aylık net gelir seviyeleri sorulmuştur. Belirlenen gelir aralıklarının birinci diliminin üst limiti (0-2.577,94 TL) Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (TÜRK-İŞ) Kasım/2019 ayı için açıklamış olduğu Ankara'da bir çalışanın aylık yaşam maliyeti tutarı; ikinci dilime ait üst limit (2.578,00 TL-6.850,00 TL) ise yine TÜRK-İŞ'in Kasım/2019 ayına ait açıklamış olduğu yoksulluk sınırı tutarı baz alınarak belirlenmiştir (TÜRK-İŞ, Kasım 2019: 1). Buradaki nihai amaç ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının ne kadarlık bir kısmının bir aylık yaşam maliyeti için gerekli olan gelir seviyesinde olduğunu ve ne kadarlık bir kısmının yoksulluk sınırı üzerinde yaşadıklarını tespit etmek olmuştur. Buna göre Kasım/2019 itibarıyla katılımcıların yüzde 10,5'i bir aylık yaşam maliyeti için gerekli olan gelir seviyesi ve altında yaşamını sürdürürken; yüzde 57,2'si yoksulluk sınırı ve altında yaşamını sürdürmektedir. Ayrıca katılımcıların yüzde 42,8'lik kısmı 6.850 TL ve üzeri aylık net gelire sahiptir.

4.4.2. Katılımcıların Anket İfadelerine Verdikleri Yanıtlar

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye yönelik oluşturulan ifadelere verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların TMS/TFRS'ye Yönelik Oluşturulan Anket İfadelerine Verdikleri Yanıtların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	İFADELER	Orta lam a y	St. Sap ma sı
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	1-TMS/TFRS ile ilgili gelişmeleri takip ederim.	3,81	1,133
	2-TMS/TFRS uygulamalarını kendi çabam ile öğrenebilirim.	2,91	1,615
	3-TMS/TFRS uygulaması finansal tabloların güvenilir, karşılaştırılabilir, tarafsız ve doğru olduğunu gösterir.	4,03	1,003
	4-TMS/TFRS uygulanan şirketlerde çalışan muhasebe meslek mensuplarının daha şanslı olduğunu düşünüyorum.	3,54	1,010
	5-TMS/TFRS finansal tabloların anlaşılabilir olmasını sağlamıştır.	3,98	0,902

Tablo 4'e göre katılımcıların; "TMS/TFRS ile ilgili gelişmeleri takip ederim." ifadesine 3,81'lik bir oranla, "TMS/TFRS uygulaması finansal tabloların güvenilir, karşılaştırılabilir, tarafsız ve doğru olduğunu gösterir." ifadesine 4,03'lük bir oranla, "TMS/TFRS finansal tabloların anlaşılabilir olmasını sağlamıştır." ifadesine 3,98'lik bir oranla katıldıklarını söylemek mümkündür. Ayrıca muhasebe meslek mensuplarının "TMS/TFRS uygulamalarını kendi çabam ile öğrenebilirim." ifadesine 2,91 gibi düşük bir oranla katıldıkları görülmüştür.

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye yönelik oluşturulan ifadelere verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 5 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 5. Katılımcıların BOBİ FRS'ye Yönelik Oluşturulan Anket İfadelerine Verdikleri Yanıtların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	İFADELER	Ortalama \bar{x}	St. Sapma
Büyük ve Orta Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS)	6-BOBİ FRS uygulamaları Türk muhasebe sisteminin gelişmesi için gereklidir.	4,08	1,127
	7-BOBİ FRS hakkında yeterli bilgilendirmenin (seminer, konferans, eğitim, duyuru) yapıldığını düşünüyorum.	2,38	1,303
	8-BOBİ FRS uygulamalarına geçilmeden önce KGK ile meslek örgütleri arasında yeterli işbirliği sağlanmıştır.	2,14	0,847
	9-Tek düzen hesap planının BOBİ FRS için uygun olduğunu düşünüyorum.	2,53	1,242
	10-BOBİ FRS işletmelerin kurumsallaşmasını sağlayacaktır.	4,24	0,967
	11-BOBİ FRS mesleki açıdan oldukça önemli ve gereklidir.	4,15	1,103
	12-BOBİ FRS'yi kendi çabam ile öğrenebilirim.	2,76	1,596

Tablo 5'e göre katılımcıların; "BOBİ FRS uygulamaları Türk muhasebe sisteminin gelişmesi için gereklidir." ifadesine 4,08'lik bir oranla, "BOBİ FRS işletmelerin kurumsallaşmasını sağlayacaktır." ifadesine 4,24'lük bir oranla, "BOBİ FRS mesleki açıdan oldukça önemli ve gereklidir." ifadesine 4,15'lik bir oranla katıldıklarını söylemek mümkündür. Ayrıca, "BOBİ FRS hakkında yeterli bilgilendirmenin (seminer, konferans, eğitim, duyuru) yapıldığını düşünüyorum." ifadesine 2,38, "BOBİ FRS uygulamalarına geçilmeden önce KGK ile meslek örgütleri arasında yeterli işbirliği sağlanmıştır." ifadesine 2,14, "Tek düzen hesap planının BOBİ FRS için uygun olduğunu düşünüyorum" ifadesine 2,53, "BOBİ FRS'yi kendi çabam ile öğrenebilirim." ifadesine 2,76 gibi düşük bir oranla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına yönelik oluşturulan ifadelerine verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 6 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Genel Anlamda Muhasebe Standartlarına Yönelik Oluşturulan Anket İfadelerine Verdikleri Yanıtların Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapmaları

	İFADELER	Or ta	SS s.s
Genel Anlamda Muhasebe Standartlarına Yaklaşım	13-Muhasebe standartlarını gereksiz buluyorum.	1,87	1,151
	14-Standartlar nedeniyle meslekten soğudum, zorunlu olarak mesleği icra etmekteyim.	1,88	1,121
	15-Standartların ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yeterince öğretilmediğini düşünüyorum.	3,57	1,194
	16-Standartların meslek mensuplarına ciddi boyutta iş yükü getirdiğini düşünüyorum.	3,37	1,281
	17-Muhasebe standartlarının Türkçe 'ye olduğu gibi çevrilmesi sonucu ortaya çıkan kavramsal karmaşa bu standartların öğrenilmesini zorlaştırmaktadır.	3,76	1,338

Tablo 6'ya göre katılımcılar; "Muhasebe standartlarının Türkçe 'ye olduğu gibi çevrilmesi sonucu ortaya çıkan kavramsal karmaşa bu standartların öğrenilmesini zorlaştırmaktadır." ifadesine 3,76'lık bir oranla katılırken; "Muhasebe standartlarını gereksiz buluyorum." ifadesine 1,87, "Standartlar nedeniyle meslekten soğudum, zorunlu olarak mesleği icra etmekteyim." ifadesine 1,88 gibi düşük bir oranla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Anket sonunda yer alan evet/hayır yanıtı sorulara verilen cevaplar Tablo 7 üzerinde sunulmuştur.

Tablo 7. Evet/Hayır Yanıtlı Sorulara Verilen Cevaplar

Soru	Evet	%	Hayır	%
Bağımsız denetim lisansınız var mı?	173	44,1	219	55,9
Muhasebe standartlarına yönelik uygulama yaptınız mı?	97	24,7	295	75,3
Muhasebe standartlarına ilişkin yeterli eğitim aldığınızı düşünüyor musunuz?	198	50,5	194	49,5
Toplam	392	100	392	100

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının yüzde 55,9'unun bağımsız denetim lisansına sahip olmadığı ve yüzde 75,3'ünün muhasebe standartları uygulamalarında yer almadığı Tablo 7'de görülmektedir. Ayrıca, "Muhasebe standartlarına yönelik yeterli eğitim aldığınızı düşünüyor musunuz?" sorusuna verilen evet/hayır yanıtlarında bir denge olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Başka bir ifadeyle katılımcıların yarısı yeterli eğitim aldığını düşünürken diğer yarısı yeterli eğitim almadığını düşünmektedir.

4.4.3. Fark Analizleri ve Sonuçları

Bu bölümde muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS, BOBİ FRS ve genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında; katılımcıların demografik (tanımlayıcı) özelliklerine göre istatistiksel anlamda farklılık gösterip göstermediği analiz edilecektir.

Analizde kullanılan değişkenler ve her bir değişken için oluşturulan hipotezler, Kruskal Wallis-H testi ve Mann Whitney U testinden elde edilen p değerleri ayrıca Mann Whitney U testinden elde edilen z değerleri ve test sonuçları tablolar halinde sunulmuştur. Bu bağlamda, 24 farklı hipotez oluşturulmuş ve bunlardan p değerleri 0,05'ten küçük olan 11 hipotez kabul edilirken; p değerleri 0,05'ten büyük olan 13 hipotez reddedilmiştir. Buna göre elde edilen bulgular alt başlıklar halinde sunulmuştur.

Cinsiyet Değişkenine Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan kadın ve erkek muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığının test edilmesi için oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 8. Cinsiyet Değişkenine Göre Oluşturulan Hipotezler ve Mann-Whitney U Test Sonucu

	Hipotez	P	Z	Sonuç
H₁	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık vardır.	0,952	-0,557	Ret
H₂	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık vardır.	0,578	-0,060	Ret
H₃	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık vardır.	0,530	-0,627	Ret

Mann-Whitney U test sonucunda p değerlerinin 0,05'ten büyük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık yoktur. Tablo 8'de yer alan hipotezler reddedilmiştir.

Medeni Duruma Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan evli ve bekar muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığının test edilmesi için oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 9. Medeni Duruma Göre Oluşturulan Hipotezler ve Mann-Whitney U Test Sonucu

	Hipotez	P	Z	Sonuç
H₄	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında medeni duruma göre anlamlı farklılık vardır.	0,039*	-2,015	Kabul
H₅	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında medeni duruma göre anlamlı farklılık vardır.	0,044*	-2,068	Kabul
H₆	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında medeni duruma göre anlamlı farklılık vardır.	0,792	-0,264	Ret

(*) Yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir ($p < 0,05$).

Mann Whitney-U test sonucunda H₄ ve H₅ hipotezlerinin p değerlerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS ve BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları evli veya bekar olmalarına göre istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Tablo 9'da yer alan H₄ ve H₅ hipotezleri kabul edilmiştir.

Eğitim Düzeyine Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının eğitim düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 10. Eğitim Düzeyine Göre Oluşturulan Hipotezler ve Kruskal-Wallis Test Sonucu

	Hipotez	P	Sonuç
H₇	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık vardır.	0,674	Ret
H₈	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık vardır.	0,328	Ret
H₉	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılık vardır.	0,186	Ret

Kruskal-Wallis test sonucunda p değerlerinin 0,05'ten büyük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık yoktur. Tablo 10'da yer alan hipotezler reddedilmiştir.

Yaş Değişkenine Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının yaş değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 11. Yaş Değişkenine Göre Oluşturulan Hipotezler ve Kruskal-Wallis Test Sonucu

	Hipotez	P	Sonuç
H₁₀	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.	0,044*	Kabul
H₁₁	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.	0,046*	Kabul
H₁₂	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.	0,442	Ret

(*) Yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir (p<0,05).

Kruskal-Wallis test sonucunda H10 ve H11 hipotezlerinin p değerlerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS ve BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları yaş değişkenine göre istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Tablo 11'de yer alan H10 ve H11 hipotezleri kabul edilmiştir.

H10 hipotezi için tespit edilen farklılık: 25-34 ve 45-54, 25-34 ve 55-64, 35-44 ve 55-64 grupları arasında görülmüştür. H11 hipotezi için tespit edilen farklılık ise: 25-34 ve 35-44, 25-34 ve 45-54, 25-34 ve 55-64 yaş grupları arasında görülmüştür.

Kıdeme Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının kıdeme göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 12. Kıdeme Göre Oluşturulan Hipotezler ve Kruskal-Wallis Test Sonucu

	Hipotez	P	Sonuç
H₁₃	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında kıdeme göre anlamlı farklılık vardır.	0,022*	Kabul
H₁₄	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında kıdeme göre anlamlı farklılık vardır.	0,007*	Kabul
H₁₅	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında kıdeme göre anlamlı farklılık vardır.	0,269	Ret

(*) Yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir (p<0,05).

Kruskal-Wallis test sonucunda H₁₃ ve H₁₄ hipotezlerinin p değerlerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS ve BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları kıdeme göre istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Tablo 12'de yer alan H₁₃ ve H₁₄ hipotezleri kabul edilmiştir.

H₁₃ hipotezi için tespit edilen farklılık: 0-5 yıl ve 16-20 yıl kıdeme sahip olan meslek mensupları arasında görülmüştür. Buna göre 16-20 yıl kıdeme sahip olan muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımları 0-5 yıl kıdeme sahip olan muhasebe meslek mensuplarına göre farklılaşmaktadır. H₁₄ hipotezi için tespit edilen farklılık: 0-5 yıl ve 16-20 yıl kıdeme sahip olan meslek mensupları arasında görülmüştür. Buna göre yukarıdaki yorumu meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları için de yapmak mümkündür.

Net Gelir Değişkenine Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının net gelir değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 13. Net Gelir Değişkenine Göre Oluşturulan Hipotezler ve Kruskal-Wallis Test Sonucu

	Hipotez	P	Sonuç
H₁₆	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında net gelir değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.	0,000*	Kabul
H₁₇	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında net gelir değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.	0,000*	Kabul
H₁₈	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında net gelir değişkenine göre anlamlı farklılık vardır.	0,139	Ret

(*) Yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir (p<0,05).

Kruskal-Wallis test sonucunda H₁₆ ve H₁₇ hipotezlerinin p değerlerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS ve BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları net gelir değişkenine göre istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Tablo 13'te yer alan H₁₆ ve H₁₇ hipotezleri kabul edilmiştir.

Sonuç olarak gruplar arası karşılaştırmalarda tespit edilen farklılıkların yüksek gelir grubunda yer alan muhasebe meslek mensupları ile nispi olarak daha düşük gelir düzeyine sahip olan muhasebe meslek mensupları arasında olduğunu söylemek mümkündür.

Faaliyet Bölgesine Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının faaliyette buldukları bölgelere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 14. Faaliyet Bölgesine Göre Oluşturulan Hipotezler ve Kruskal-Wallis Test Sonucu

	Hipotez	P	Sonuç
H₁₉	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında faaliyet bölgesine göre anlamlı farklılık vardır.	0,001*	Kabul
H₂₀	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında faaliyet bölgesine göre anlamlı farklılık vardır.	0,001*	Kabul
H₂₁	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında faaliyet bölgesine göre anlamlı farklılık vardır.	0,203	Ret

(*) Yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir (p<0,05).

Kruskal-Wallis test sonucunda H₁₉ ve H₂₀ hipotezlerinin p değerlerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS ve BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları faaliyet bölgesi değişkenine göre istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Tablo 14'te yer alan H₁₉ ve H₂₀ hipotezleri kabul edilmiştir.

Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının Altındağ ilçesinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarına göre TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde mesleki faaliyetlerini icra eden muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarının Ankara'nın diğer bölgelerinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarına göre farklılaştığı saptanmıştır.

Ortalama Çalışma Saatine Göre Hipotezlerin Test Edilmesi

Ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının finansal raporlama standartlarına ilişkin yaklaşımlarının ortalama çalışma saatine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla oluşturulan hipotezler ve test sonuçları aşağıdaki gibidir:

Tablo 15. Ortalama Çalışma Saatine Göre Oluşturulan Hipotezler ve Kruskal-Wallis Test Sonucu

	Hipotez	P	Sonuç
H₂₂	Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS'ye ilişkin yaklaşımlarında ortalama çalışma saatine göre anlamlı farklılık vardır.	0,612	Ret
H₂₃	Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımlarında ortalama çalışma saatine göre anlamlı farklılık vardır.	0,048*	Kabul
H₂₄	Muhasebe meslek mensuplarının genel anlamda muhasebe standartlarına ilişkin yaklaşımlarında ortalama çalışma saatine göre anlamlı farklılık vardır.	0,095	Ret

(*) Yüzde 5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlılığı ifade etmektedir (p<0,05).

Kruskal-Wallis test sonucunda H₂₃ hipotezinin p değerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle muhasebe meslek mensuplarının BOBİ FRS'ye ilişkin yaklaşımları günlük ortalama çalışma saati değişkenine göre istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Tablo 15'te yer alan H₂₃ hipotezi kabul

edilmiştir. Söz konusu farklılığın günlük ortalama 0-6 saat çalışan meslek mensupları ile 7-9 saat çalışan meslek mensupları arasında olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Bu araştırma, finansal raporlama standartlarının muhasebe meslek mensupları tarafından bilinen farklılıkları ve duruma ilişkin yaklaşımlarını tespit etmeyi ve kişilerin tanımlayıcı özelliklerine göre finansal raporlama standartlarına yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan anket verileri yorumlanmış ve elde edilen sonuçlar ile fark analizleri yapılmıştır. Araştırmaya Ankara SMMM Odasına kayıtlı 392 muhasebe meslek mensubu katkıda bulunmuştur.

Muhasebe meslek mensuplarının yüzde 60,2'si 7-9 saat çalıştıklarını ifade ederken yüzde 33,4'lük kısmı 10 saat ve fazla süre ile çalıştıklarını belirtmişlerdir. Her üç muhasebe meslek mensubundan biri yoğun iş temposundan şikâyet etmektedir. İş yükünün finansal raporlama standartlarına ilişkin yeterli mesleki gelişimi sağlama yönünde eksiklik yarattığına inanmaktadırlar. Ayrıca ilgili standartların Türkçe diline olduğu gibi çevrilmesi sonucu ortaya çıkan kavramsal karmaşanın bu standartların öğrenilmesini zorlaştıran bir unsur olduğunu ifade etmişlerdir.

Muhasebe meslek mensuplarının yüzde 57,2'si yoksulluk sınırı ve altında yaşamını sürdürmektedir. Yüzde 42,8'lik kısmı ise 6.850 TL ve üzeri aylık net gelire sahiptir. Bu durumun yoksulluk sınırı altında yaşamını sürdüren muhasebe meslek mensuplarının, tahsilat sorunu ve haksız rekabetten kaynaklandığına bağlayabiliriz.

Muhasebe meslek mensupları TMS/TFRS ve BOBİ FRS'ye ilişkin gelişmeleri takip ederken söz konusu uygulamaları kendi çabaları ile öğrenemeyeceklerini belirtmişlerdir. Bu bulgunun (Sakarya vd., 2018), (Karahan, 2017), (Öztürk ve Çarıkçı, 2018) çalışmalarının sonuçları ile tutarlı olduğu görülmektedir. Ayrıca uygulamaya yönelik yapılan çalışmalarının oranının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durumu, muhasebe meslek mensuplarına uygulamalı eğitim verilip dönem dönem eğitimlere gönderilmeleri gereklidir şeklinde yorumlayabiliriz.

Bire bir görüşmelerde BOBİ FRS'yi ilk kez duyduğunu söyleyen muhasebe meslek mensupları olmuştur ve BOBİ FRS'ye ilişkin yeterli bilgilendirmenin yapılmadığı düşüncesi hakimdir. Bu durumu KGK ve meslek örgütü arasında yeterli işbirliğinin sağlanamamasından kaynaklanmasına bağlayabiliriz. Bu bulgunun (Yılmaz, 2017) ve (Öztürk ve Çarıkçı, 2018) çalışmalarında yer alan bulgular ile paralel olduğu görülmektedir. Ayrıca Muhasebe meslek mensupları tek düzen muhasebe hesap planının BOBİ FRS için uygun olmadığını düşünmektedir. Bu bağlamda, KGK'nin yeni bir hesap planı üzerinde çalışıp yürürlüğe konulması desteklenmektedir.

Son olarak çalışmada muhasebe meslek mensuplarının tanımlayıcı özelliklerine göre finansal raporlama standartlarına yaklaşımlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığını tespit

etmek amacıyla fark analizleri yapılmıştır. Muhasebe meslek mensuplarının TMS/TFRS ve BOBİ-FRS'ye yönelik yaklaşımları medeni duruma, yaşa, kıdeme, gelire, ve bölgeye göre meslek mensupları arasında istatistiksel anlamda farklılık göstermektedir. Yine Muhasebe meslek mensuplarının BOBİ-FRS'ye yönelik yaklaşımlarında da ortalama çalışma saatine göre istatistiksel anlamda farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Türk muhasebe sisteminin uluslararası muhasebe sistemine entegrasyonu devam ederken uygulayıcı konumda olan muhasebe meslek mensupları söz konusu gelişmeleri yakından takip etmelidir. Meslek mensupları KGK tarafından yapılan düzenlemelerin yerinde olduğunu ve desteklediklerini belirtirken yetersiz bilgilendirme faaliyetleri ve uygulama eğitimi eksikliklerinden şikâyet etmektedir. Ayrıca söz konusu standartların Türkçe diline olduğu gibi çevrilmesinin bazı kavramsal karmaşıkların ortaya çıkmasına neden olduğu bu suretle öğrenmekte zorluk çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. KGK ve meslek örgütü arasındaki iş birliği geliştirilmeli ve finansal raporlama standartlarına yönelik uygulama eğitimleri artırılmalıdır. Ayrıca muhasebe araştırmacıları da dönemsel olarak saha araştırmalarına devam ederek entegrasyon sürecine katkı sunmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, H., Kılıç, İ. B., Yavuz, S. ve Kuş, T. (2014) “Muhasebe Standartlarının Uygulanma Sürecinde Muhasebe Meslek Mensuplarının Standartlara Bakış Açılarının ve Mesleki Yetkinliklerinin İncelenmesi Üzerine Balıkesir İlinde Bir Araştırma”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Aralık 2014, 9(3): 207-231.
- Ağca, A. ve Dalkılıç, E. (2014) “Muhasebe Meslek Mensupları KOBİ’ler İçin TFRS’ye Hazır Mı?”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 39: 1-20.
- Ataman, B. ve Cavlak, H. (2017) “Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS) ile Tam Set Türkiye Muhasebe ve Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Karşılaştırılması”, Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(3): 153-168.
- Buena, S., Sacarin, M. ve Mihaela, M. (2012) “Romanian Professional Accountants’ Perception on the Differential Financial Reporting for Small and Medium-Sized Enterprises”, Accounting and Management Information Systems, 11(1): 27-43.
- Beyazıtılı, E. Özdemir, S. F. ve Alpay, E. E. (2015) “Finansal Raporlamada Standardizasyon ve Muhasebe Meslek Mensuplarını Zorlayan Öğrenme Sürecinin Bilinçli Yetkinlik Öğrenme Modeli Temelinde İrdelenmesi”, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Mart 2015, 8(1): 1-31.
- Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Hakkında Tebliğ (BOBİ FRS), (2017), T.C. Resmî Gazete, Sayı: 30138, 29 Temmuz 2017.

- Can, İ. ve Gör, Y. (2011) “Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Meslek Mensupları Arasında Bilinirlik Düzeyini Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma: Ankara ve Çankırı İlleri Örneği”, *World of IFRS Dünyası Dergisi*, Aralık.
- Ceylan, P. ve Terzi, S. (2016) “Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Meslek Etiği Algılamalarının İncelenmesi: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği”, *Kastamonu Üniversitesi İİBF Dergisi*, Temmuz, 13: 312-327.
- Demirbağ, T. ve Çalık, A. (2018) “Muhasebe Meslek Mensuplarının Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları’na Bakış Açılarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Uygulama: Adana ve Van İlleri Örneği”, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(5): 105-118.
- Erol, M. ve Aslan, M. (2017) “Uluslararası Muhasebe ve Denetim Standartlarının Gelişmesi”, *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Ocak, (12): 55-86.
- Fidan M. E. ve Cinit H. (2013) “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Tecrübeleri ile Muhasebe Standartlarına Yönelik Algıları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Marmara Bölgesi Örneği”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ekim, 1-25.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2015) “Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz”, *Seçkin Yayıncılık*, Ankara.
- Karabayır, E. M., Öztürk ve S., Ertugay, E. (2019) “Muhasebe Meslek Mensubu Adaylarının UFRS Farkındalığı”, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 57: 221-236.
- Karahan, M. (2017) “Muhasebe Meslek Mensuplarının Kobi TFRS Hakkındaki Düşünceleri ve Farkındalık Düzeyleri: Gaziantep Örneği”, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(4): 998-1013.
- Kısakürek, M. M. ve Alpan, N. (2010) “Muhasebe Meslek Etiği ve Sivas İlinde Bir Uygulama”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (47): 213-228.
- Koroğlu, Ç. ve Doğan, C. (2012) “Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına Uyum Süreci ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi (Marmaris İlçesi Örneği)”, *World of IFRS Dünyası Dergisi*, Eylül 5.
- Kulkarni, P. ve Hyderabad, R. (2014) “Implementation of IFRS in India: A Study of Awareness among Practicing Chartered Accountants”, *Presidency Journal of Management Thought ve Research*, June, 4(1): 1-15.
- Mahmood, Z., Khan, A.B., Rehman, A.U., ve Atta, S. (2018) “Preliminary Insights on the Adoption of International Financial Reporting Standard (IFRS) for Small and Medium Enterprises (SMEs) in Pakistan”, *Journal of Accounting and Finance in Emerging Economies*, 4(1): 95-110.
- Özdamar, K. (2004) “Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi”, *Kaan Kitabevi*, Eskişehir.

- Öztürk, E. (2017) “Stok Maliyetlerinin Ölçüm ve Muhasebeleştirme Esaslarının VUK, TMS/TFRS ve YRFC Taslağı Açısından Karşılaştırılması”, Pamukkale Üniversitesi SBE Dergisi, , Eylül, 28: 141-157.
- Öztürk, S. M. ve Çarıkçı, O. (2018) “Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardının Muhasebe Meslek Mensupları Üzerinde Algı Düzeyinin Araştırılması”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(3): 568-582.
- Pajunen, K. (2010) “The International Financial Reporting Standards from the Perspective of the Finnish Accounting Thought, Three Essays. Publications of the University of Eastern Finland Dissertations in Social Sciences and Business Studies”, Kuopio, ISBN: 978-952-61-0190-3.
- Phan, D., Mascitelli, B. ve Barut, M. (2014) “Perceptions Towards International Financial Reporting Standards (IFRS): The Case of Vietnam”, Global Review of Accounting and Finance, 5(1): March, 132-152.
- Sağlam, N. ve Yolcu, M. (2019) “Uygulamalı UFRS/TFRS Rehberi”, Özbaran Ofset Matbaacılık, Ekim 2019 1. Baskı, Ankara.
- Sakarya, Ş., Yazgan, F. K. ve Yıldırım, H. H. (2018) “Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS)’nın Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Bilinirliğinin ve Farkındalığının Tespiti: Balıkesir İli Örneği”, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Nisan, Özel Sayı: 699-724.
- Şenol, H. ve Özçelik, H. (2015) “Muhasebe Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS Algılama ve Uygulama Sürecine Bakış Açılarının Tespiti Üzerine Bir Araştırma: Batı Akdeniz Bölgesi Örneği”, Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, Aralık, 17(4): 871-891.
- TÜRK-İŞ. (2019) “Açlık ve Yoksulluk Sınırı”, TÜRK-İŞ Haber Bülteni, 26 Kasım 2019, <http://www.turkis.org.tr/kasim-2019-aclik-ve-yoksulluk-siniri--d320750>.
- Yel, T. ve Erdem, S. M. (2015) “Muhasebe Meslek Mensuplarının UFRS Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Tespiti: Bolu İli Örneği”, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(2): 217-231.
- Yılmaz, B. (2007) “Muhasebe Standartlarının Oluşumu ve Uygulama Alanı”, Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 7(13): 139-153.
- Yılmaz, Z. (2017) “TR90 Bölgesindeki SMMM Oda Başkanlarının BOBİ FRS Konusundaki Görüşleri”, Journal of Social and Humanities Sciences Research, 4(15): 1866-1880.
- www.ifrs.org.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Dr Öğr.Üyesi Tuba DERYA BASKAN Emre BARAN
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Dr Öğr.Üyesi Tuba DERYA BASKAN Emre BARAN
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Dr Öğr.Üyesi Tuba DERYA BASKAN Emre BARAN
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Dr Öğr.Üyesi Tuba DERYA BASKAN
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Emre BARAN

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -